

L'ogre i el colibrí

SAINT RÉMY DE PROVENCE

França

Agost 2016

Aquest relat analitza els papers de la intuïció i de l'entrega sense reserves a l'obra desitjada, sense les quals el miracle de la creació artística no es produiria.

Entre Saint Rémy de Provença i Perelada

–Aquesta dona no té capacitat per apreciar la bellesa, vaig pensar, malhumorat, i vaig continuar pintant. Aquest fet era una evidència aclaparadora tres mesos després del dia en que l'havia conegut a la galeria d'en Peter a Cadaqués, tot just al començar la primavera de 2015.

–Tu no pots entendre la creació –li havia escrit–. Pots entendre el tema d'un quadre, la composició, els colors, però no pots entendre “el quadre”, perquè t'hi apropes d'una manera massa racional.

–Joan, jo no sóc un monstre racional –va protestar la Martine al llegir el meu whatsapp on li havia etzibat la sospita d'aquesta incapacitat, enfadat per la seva impermeabilitat davant les fotos on li anava mostrant, entusiasmat, l'evolució del treball de cada dia.

Ella estava enrabiada i jo decebut, un cop més, davant aquella dona que cada dia donava mostres d'estar més lluny de les meves expectatives. I, malgrat això, jo, impulsat per una força que no podia explicar i que englobava moltes més coses, l'estimava cada dia més.

Ara estàvem arribant, pensava, al moll de l'os. Tampoc era la fi del món. Unes persones tenen la capacitat de veure si un quadre val la pena i altres no, així de senzill. La meva amiga Aurora, la tenia, i això

era una de les claus per entendre aquella amistat que ja durava catorze anys. Quan un quadre anava bé, ella ho deia de seguida i em donava l'empenta necessària per acabar-lo. La Patrícia, la meva assistenta, també ho feia. Quan tenia dubtes, li demanava de passar per l'estudi i ella no m'havia defraudat mai. Mirava els quadres amb un somriure de complaença, i jo sabia que els aprovava. Aquella hondurenya em recordava a la jove de la pel·lícula La noia de la perla que, admirava embadalida el que Vermeer estava pintant mentre netejava el seu estudi. La Patrícia també. Algunes persones tenen, de manera innata, la capacitat d'emocionar-se davant això que anomenem bellesa.

Jo sabia el poder que l'inconscient té en la creació i, tot i que posseïdor de les dues capacitats, deixava, cada cop més, que la intuïció pilotés la pràctica del meu art. Per això em feia càrrec dels problemes que tenia la meva nova amiga –que feia unes fotografies perfectes–, per entendre que la creació necessita una bona dosi de bogeria, de risc, necessita llançar-se al buit amb la generositat d'equivocar-se i tornar a començar. Aquesta es l'essència de l'art, unida a un bon coneixement de l'ofici.

El problema bàsic era, que ella s'hi apropava amb un excés d'anàlisi, la qual cosa, unida a una severa exigència, li impedia qualsevol demostració d'entusiasme.

Deu anys abans jo havia començat una col·lecció de relats de ficció que articulen suports plàstics a cavall entre velles i noves tecnologies. Molta gent no entenia que el meu propòsit no era agradar sinó donar una visió personal de la vida. Mare Nostrum era un projecte artístic i vital sense data de caducitat, al que anava incorporant episodis.

Amb el sentiment de poder fer quelcom nou, sabia que podia intentar entendre el present amb objectivitat i compartir aquesta visió amb altres. Tan sols era necessari mantenir encesa la llumeta de la inspiració, arriscar sempre i no repetir-se mai. En aquesta aventura, buscava la contraposició entre el concepte i l'emoció, el joc i la serietat, o dit d'un altre manera, buscava fer conviure l'ordre amb el caos.

L'atracció de personalitats entre la Martine i jo era tan forta com ho era l'atracció física. Sabíem distingir entre afecte, simpatia i amor, i allò era amor. Així que, cada cop que sortia un entrebanc, jo mirava de donar-li la volta i el mateix feia ella. Cap del dos volíem que aquella historia tan engrescadora se'n anés en orris.

La primera topada forta es va produir amb motiu de la mostra presencial d'un dels episodis del projecte, quan vaig veure'm convidat a compartir el Fort de Bellegarde amb una pintora de Cadaqués. La pintora, havia triat un espai petit però amb bona visibilitat per mirar de vendre els seus quadres abstractes. A mi se m'havien assignat la Grande Chapelle i quatre antics dormitoris de tropa, la qual cosa em permetia mostrar les pintures i els dibuixos digitals de la novel·la gràfica Lampedusa que havia fet al 2009, tot just ara, quan la guerra de Síria expulsava cap a Europa una quantitat mai vista de refugiats.

A darrera hora, l'ajuntament del Pertús m'havia cedit la planta superior de la Grande Chapelle, fet que pràcticament doblava la superfície expositiva del fort per acollir una mostra d'art contemporani. Estava encantat de presentar aquest episodi de màxima actualitat en un lloc que havia marcat durant segles la frontera entre França i Espanya.

La Martine havia anat a Sant Rémy de Provence, a casa de la seva germana Véronique, on planejava passar uns dies abans de tornar a Paris. Tres dies després de la inauguració, vaig trobar la recepció del Fort plena de quadres, pòsters i un catàleg inesperat de l'amiga pintora. Per reblar el clau, els meus espais no estaven ben senyalitzats. Vaig comunicar a la Martine la meva decepció i aquesta va respondre per whatsapp:

–La pobre Mato tenia que fer-se visible, tu l'havies esclafada amb les teves obres.

Una agre conversa va seguir per whatsapp. Més tard vaig acabar per donar-me compte de que ella sempre tenia que dir la seva, caigui qui caigui, encara que ningú li hagués demanat el seu parer. Tenia un caràcter molt fort i seguir-li la corrent per tal de mirar de fer-li canviar d'opinió podia ser fins i tot divertit.

Així que, l'endemà al matí va enfilat per tercer cop cap a Sant Rémy. La rialla de felicitat que creuava la cara de la Martine es va congelar quan va comprendre que hi tornava per discutir allò que no es podia arreglar per whatsapp. Després d'una discussió apassionada, va quedar clar que jo li demanava complicitat i no concebia la neutralitat en una situació de parella.

–Vàrem treballar junts dos anys i va ser un calvari –havia assegurat ella, referint-se al seu ex marit.

Jo ja sabia que això passava en les empreses familiars, però creia, ingènuament, que en una parella d'artistes treballar plegats podia ser molt gratificant. De fet coneixia aquesta experiència i la recordava com un gran moment de la seva vida.

–Jo sempre he anat a la meva. Sempre he fet el que he volgut – protestava ella–.

Però a la fi els dos varem acabar entenent la situació. Ben mirat, la Martine tenia raó, i ser suplementaris era molt millor que ser complementaris. El interès per els projectes de cadascú vindria sol per raó d'afinitats.

La manifestació del 19 d'Abril

Dos mesos abans, a casa de la Véronique, un fet inesperat m'havia donat el que podria ser un gran tema. Mentre dinàvem al Mas de la Pyramide, situat en una vella cantera romana, vam sentir parlar d'una manifestació convocada per l'endemà a Saint Rémy. Una noia va dir que no se la pensava perdre.

–Si que hi aniré, és clar, perquè sóc guardiana de braus, munto a cavall i tinc sempre el vestit a punt.

Així que diumenge al matí, una munió d'homes i dones amb els vestits tradicionals, prop d'un centenar de guardians muntats sobre cavalls

blancs, acompanyats de tamborinaires i portadors de pendons i banderes, van sortir al carrer per protestar per una cosa tan nímia en aparença com era la prohibició judicial d'una festa amb braus a la corda al poble de Eyragues.

Al informar-me, vaig saber que aquest tira i arronsa arranca com a mínim de dos segles abans i que l'obstinació del poder central per reprimir els jocs taurins, havia acabat per convertir-los en un símbol de les llibertats de la Provença. Era un episodi més de la llarga lluita contra la uniformització cultural que sempre ha volgut imposar Paris. La manifestació de Sant Rémy tenia un to èpic i a la pintura li calen, de tan en tan, aquests tipus de temes, vaig decidir.

Els artistes treballem per associació i no per deducció. Les pancartes reivindicatives, els genets i les banderes quadribarrades de la Provença, es varen fusionar al meu cap amb els cavalls de Piero de la Francesca, les batalles de Paolo Uccello, el cartell del Nitrato de Chile clavat a la façana del meu estudi i moltes coses més. La càmera del mòbil treia fum., no hi havia temps per fer apunts., i així és com es va gestar la sèrie del Dinou d'abril a Saint Rémy de Provence, que vaig incorporar al Projecte Mare Nostrum.

Em vaig concentrar en la nova sèrie. En ella no hi havia res de tradicionalista, ja que creure en la tradició i esforçar-se a fer-la reviure és suposar que està morta. No es tractava de remuntar el curs dels temps, ni de restaurar un ordre tradicional sinó tot el contrari. Es tractava d'evocar el primer moment de la creació. L'obra d'art, ha de ser zeitlos, deslliurada del temps, com sortida d'un somni, per satisfer en nosaltres el desig més antic. Perquè l'obra d'art no s'ha d'entendre com un procés evolutiu sinó com una història de coincidències, de naturaleses artístiques afins que es retroben i s'interpel·len en el temps, tal com ho fa una pedra plana llançada al mar quan rebot a i rebot a sobre la superfície abans de enfonsar-se.

D'on trauria l'art el seu punt de sortida si no dins d'aquesta alegria, d'aquesta tensió cap a un començament infinit?, com va escriure Rilke.

Quan vaig entrar en escena com a pintor a la dècada dels setanta,

després d'aprendre l'ofici a l'Escola Superior de Belles Arts de Barcelona, tenia el sentiment que la pintura estava morta, que era una passió passada de moda i tot i així li havia dedicat tots els instants de la meua vida. Sempre he pensat que l'artista que te quelcom a dir, no obeeix les ordres del temps com faria un criat, i que no dona cap importància a allò que és, ha estat, o serà en la historia de l'art.

Cansat de la ideologia messiànica de les avantguardes, havia anat fent el meu camí pels viaranyes de la postmodernitat figurativa amb una iconografia pròpia. Quan vaig tornar a Sant Rémy per aclarir malentesos amb la Martine, la sèrie començava a tenir sentit. Ella havia vist els primers quadres al taller de Peralada, fins i tot s'havia avingut amb molt de gust a aplicar color a uns cavalls i ho havia fet amb escrupolosa pulcritud.

A la propera estància a Saint Rémy vaig pensar aprofitar alguna festa dels pobles dels voltants per revisar el repertori iconogràfic de tot allò relacionat amb el que estava pintant.

Va proposar anar-hi i tot van ser pegues i condicions per part de la Martine. No era el primer cop que se'm posava de perfil. A Barcelona havia protestat amb duresa per haver caminat masses hores i a Girona va fer el mateix, amarga i tossudament. És quan ella va començar a definir-me com a un ogre, com a bulímic de la acció, com una persona sense fre. Va proposar-se com un fràgil colibrí i em va fer culpable que estigues rebentada. Ho va aconseguir. Més tard, vaig comprendre que ella només s'interessava per els seus projectes i desitjos, com era natural. Aleshores podia ser una ogressa, allò que em retreia a mi.

Era un format de dona amb molt de caràcter i vaig decidir que, d'ara en endavant, sempre que emprengués una nova aventura creativa ho hauria de fer sol, per molt que això suposés renunciar a una de les més engrescadores expectatives d'aquella relació. Tampoc era la fi del món. Viatjar sol, ho feia molt sovint. També ella tenia programat passar-se quatre mesos a l'Índia per fer-hi fotos.

Les festes de Mouriès van estar molt bé. Dissabte hi havia un seguit d'activitats com l'abrivado, el bandido, l'esmorzar al mas d'una

manade... Me'n vaig tenir que quedar amb les ganes. A veure si demà hi haurà més sort, vaig pensar.

–Quan jo em comprometo a fer una cosa, compleixo. Si hem quedat que diumenge jo estaré llesta a les onze, serà que ho estaré –va assegurar ella amb absoluta fermesa.

Això de consensuar una activitat plegats, com ho faria un matrimoni de llarg recorregut em va semblar la cosa més surrealista del món. En tot cas no m'ho esperava. Deu ser una costum francesa. Això li havia costat la vida al meu pare. Les franceses, estan programades per domesticar a les seves parelles? Tan diferents son de les espanyoles? O potser era jo massa independent? Calia trobar resposta per aquelles preguntes.

El meu pare m'havia alertat sobre la estupidesa de sovintejar dones joves a partir d'una certa edat, però quan es va enamorar d'una francesa vint anys més jove les discussions el van deixar mut i en una cadira de rodes fins al final de la seva vida a conseqüència d'una embòlia durant un viatge a Paris.

Moltes franceses son inclinades a manar però la manera de fer-ho ja depèn del caràcter. En què consistia allò de "defensar la seva dignitat" com deia la Martine? Què va passar amb el meu pare a Paris? Estava decidit a seguir el fil d'aquella trista història i ara tenia una oportunitat d'or per fer-ho.

–No és així com cal fer les coses? –va preguntar ella, amb sorpresa–. No em diràs que has tingut alguna dona que et pogués seguir?

Ella seguia encaparrada a considerar-me un ogre.

–Hi ha hagut una mica de tot –vaig aclarir amb un bri d'ironia–. Si, fins i tot hi ha hagut dones que necessitaven la meva energia perquè elles no en tenien i això els donava vida. Les alemanyes per exemple.

–Dons busca-te'n una –va suggerir ella, amb els ulls encesos de ràbia.

Arribat diumenge, l'espera se'm va fer eterna però ella va complir. Una gran parada folklòrica em va proporcionar el material que necessitava. La carretera, sota l'ombra dels plàtans que puntejaven l'asfalt, era com un gran escenari on els bars desplegaven les terrasses. Vam dinar un gigot de xai i vaig dibuixar del natural.

La tarda va seguir amb una cursa camargoise a les arenes, amb els rasateurs grimpant al voltant dels braus i tot plegat em va traslladar a la Creta minoica. Vaig pujar a la part més alta de les grades on em vaig treure la camisa per fer la invocació al sol –era el solstici– i també per fer-la empenyar a ella, que amb la seva educació cartesiana se sentia desconcertada davant de tot allò que no entenia.

Així doncs ja tenia una cosa clara: ella no em seguiria en els meus projectes. Però, al menys, després de la topada del fort de Bellegarde, ella havia entès que jo exigia lleialtat i semblava disposada a complir.

Dedicada al món de les revistes de moda i la bellesa superficial, feia anys havia intentat pintar i estava obsessionada amb la fotografia, la bona, la de quan era encara un ofici i una vocació. Els dos compartíem el propòsit de retenir el pas del temps i cercar la bellesa, però la manera de fer-ho era diferent.

Era com si Hermann Hesse s'hagués inspirat en nosaltres dos per escriure Narcis i Goldmund, els dos amics protagonistes d'aquesta novel·la. L'un, dotat d'intuïció, arriba, després d'una vida intensa, a produir un gran retaule que és el compendi dels misteris de la vida. L'altre, tracta d'apropar-se al drama humà mitjançant el coneixement i fracassa. No disposa de la capacitat d'intuïció del seu amic i sense aquestes antenes, el camí és impossible.

A fi de comptes ella era conseqüent. Tota la vida havia fet el que li va donar la gana i evitat compartir projectes amb el seu marit. Ja compartíem molts moments d'èxtasi davant les coses belles, jo li feia veure coses i l'animava a treure la Hasselblad quan el tema s'ho valia. I ella no se'n estava de donar-me consells. Quantes parelles no comparteixen res d'axó!

Calia defensar la seva dignitat

Al final de la Primavera vaig tornar a Peralada. Era l'època de la collita. Els quadres començaven a prendre cos. Els dies eren llargs i podia treballar deu hores. Per evitar les contractures a l'esquena pintava dret, amb temperatures properes als quaranta graus, però no importava. El problema eren els formats petits, on calia seure i forçar l'esquena, però caminar sobre dues pilotes de tennis em mantenia l'espatlla en condicions més que raonables.

Vivia molt proper al ritme de la natura, per això feia una pila d'anys que havia canviat Barcelona per l'Empordà. I com que la darrera religió d'origen solar que ens queda és el cristianisme, m'avia fet cristià ortodox de cor. Això d'anar al priorat de Santa Maria del Vilar en una vall perduda a les Alberes per omplir-me d'energia i espiritualitat deixava perplexa a la Martine, educada en el més estricte cartesianisme. Al començar, ella s'havia oposat frontalment a les meves amistats new age amb el temor que acabés abduït per una secta. Després no havia tingut més remei que rectificar. "Jo no crec en res", repetia sovint.

Ara tenia la possibilitat de pintar dues setmanes més i quan ella tornés, gaudir plegats d'un descans merescut. Hi havia dies en que no sortia de casa i no podia resistir-me a enviar fotos del que anava fent. La resposta no podia ser més decebedora. Els comentaris de rebut es reduïen a un "molt bé, molt maco", "has tornat a canviar els colors", o "aquest blau és més fort que abans, oi?". Quina diferència al que jo estava acostumat!

Un pintor, arrossegat per la passió creativa, dubta sempre, i quan acaba la jornada queda extenuat. Mai queda content del tot, amb l'excepció d'aquells moments que queda sorprès per solucions que semblen vingudes del no res, que ell mateix no ha volgut o no ha pogut controlar. La seva sorpresa és aleshores enorme, i la satisfacció compensa amb escreix tantes hores d'errors, de rectificacions, tan de fer i desfer.

Què espera el pintor aleshores? Res. Queda estorat. No sap ben bé el que acaba de fer i potser no ho sabrà fins l'endemà o potser fins d'aquí a uns mesos. O potser mai. El que espera, és simplement trobar algú que penetri, de manera immediata, ja no en el resultat, sinó en la sorpresa. Algú que compregui el bocí de màgia que hi ha dins d'aquell quadre. Algú que somrigui en silenci, que exclami "Ooooh" o que enviï un whatsapp de tornada dient, "Meravellós".

I era evident que la Martine no era una d'aquelles persones. O si ho era, no ho demostrava. Quins eren els motius d'aquest distanciament? Si no opinava per prudència, era fàcil interpretar aquell silenci com una crítica o una desaprovació. Per un altra banda era evident que no podia fingir un entusiasme que no sentia. També era prou intel·ligent com per saber que no era bo influir en una persona que estimava. Tot allò la feia sentir incòmode, segons pròpia confessió.

–M'ho poses molt difícil. No se que haig de fer. No se que esperes de mi –repetia preocupada.

El cas era, com vaig acabar comprenent, que ella no volia dir si allò estava bé o malament perquè, com en totes les altres coses de la vida, estava convençuda de que ella ho podria fer millor. En el cas que ens ocupa, el que volia era ficar-s'hi, dir la seva, en altres paraules: fer ella el quadre.

Això la podia col·locar en la categoria que jo classificava com a musa castradora, el tipus més perillós de musa, aquella que no podia pintar per si mateixa i provava de fer-ho a través d'un altre. Les observacions i recomanacions d'aquesta classe de musa lliguen al pintor de mans i peus.

Una musa mai ho és per mèrit propi sinó per voluntat de l'artista. Si el comprèn i l'encoratja, és una musa grossa, si només el comprèn és una musa petita i si tan sols l'inspira es una museta. Per ser una musa grossa, del tipus d'una Misia Sert, per entendre'ns, calen unes aptituds de naixement. No n'hi ha gaires.

La Diana, una amiga pianista d'origen lituà que donava classes a Paris,

era un bon exemple de musa petita. Dotada d'un talent natural, aplicava a la pintura la seva percepció de la música. Les similituds entre ambdues disciplines son evidents i aquesta actitud li donava facilitat per entendre els quadres. Paral·lelismes com l'equilibri i l'harmonia, o com també ho son la sèrie, que equival als colors que el pintor tria per pintar un quadre, els triangles i els pentàgons harmònics o el concepte de pensament en la música contemporània, que equival a la línia del dibuix que defineix les composicions dels meus quadres, en son d'altres.

La Diana, a més, posseïa el vocabulari que li permetia expressar el que sentia. Era el que se'n podria dir una musa petita, que compren però no encoratja. Totes les muses son benvingudes a la casa de la creació, incloses les musaranyes o fins i tot les muses de xocolata. Totes, menys una musa castradora del tipus de la russa Gala que pintava a través del seu marit.

La Martine havia treballat fins feia poc com a redactora de moda a Paris i havia voltat el món. Contractava l'equip de models, tècnics i fotògrafs per anar a fer el reportatge. També havia fet d'estilista i de fotògrafa quan era necessari. Tenia l'ull del fotògraf. Admirava al colombià Ruben Afanador. "Perquè jo no puc fer fotos com aquestes?" se li va escapar un cop. Era meticulosa i perfeccionista, per això li costava arriscar-se.

El que quedava per veure es si eren trets adquirits per la seva professió o inherents al seu caràcter. La seva obsessió per les coses ben fetes era exagerada. Es podria qualificar molts cops de maniàtica. "Je vois tout" exclamava sovint i era veritat, podia veure un pèl al nas abans que no hagués sortit.

Admetia que no havia estat massa estimada pels companys de feina i ho vaig comprendre el dia que li va fer unes fotos dels quadres, perquè mai havia treballat amb una persona més dura i més exigent. M'havia tractat com un drap brut mentre l'ajudava i jo anava veient que no tan sols era dura i exigent sinó que no era feliç si no ho tenia tot controlat i les coses es feien a la seva manera.

Però la Martine també sabia assaborir els detalls de la vida quotidiana i això m'atreia perquè jo no dedicava gaire temps a la calma i la voluptuositat. En la segona sessió de fotos ella va moderar el seu tracte afegint-hi un irònic mestre.

–Anivella el quadre cap a la dreta. Sisplau, mestre–.

Detallets com aquest resultaven molt més simpàtics.

Aquest joc del gat i el ratolí era fascinant i a més, l'experiència em podia permetre descodificar el drama que havia viscut el meu pare. Jo no tenia que estar fent-me perdonar per ser vint anys més gran que la meva parella. Això ja em donava un cert avantatge en els perills que s'acostaven. Els comentaris que ella feia a les fotos dels quadres que li anava enviant em produïen un cert malestar. Els malentesos provocats per la llengua i les limitacions que implica el fet de comunicar-se per whatsapp, s'afegien al calor intens del mes de juliol que escalfava les converses.

La nit que vaig tirar la tovallola, cansat de rebre whatsapps desmoralitzadors, tot i pensant que la seva intenció era bona però que sempre volia tenir la darrera paraula, la conversa havia començat bé fins que va lliscar com de costum per viaranys perillosos. Ella acabava d'escriure:

–Allò important no és analitzar sinó no equivocar-se en l'anàlisi. Això implica modèstia i molta objectivitat.

–Analitzar és analitzar, amb la intel·ligència ni ha prou.

–Què dius ara? Sigues més clar.

–L'anàlisi racional és objectiu per definició. Aquesta modèstia i aquesta objectivitat afegides, digues, on ho as llegit?

Quan ella duia les de perdre, o estava fatigada o donava les culpes al whatsapp.

–Jo llegeixo molt, i no pas a gent idiota– va protestar.

–Si barreges un mètode objectiu, com ha de ser l’anàlisi racional de no importa quin fet, amb la necessitat de ser modest en la interpretació de l’anàlisi, no puc evitar de pensar que tractes d’imposar un punt de vista amb l’excusa de la raó. Qui ha escrit això potser no és un idiota però sí un manipulador.

–Nietzsche, Kant, Spinoza, Camus, Plató, Epicuri, Schopenhauer, etc, etc... dius que són idiotes o manipuladors?

–Alguns dels que es diuen filòsofs són aquells que s’aprofiten dels grans pensadors de la història per vendre llibres, i són sovint imbècils i manipuladors, pseudo intel·lectuals que no entenen res. Si et prens el temps de llegir el que et dic, podràs entendre el meu argument. Molts filòsofs actuals no s’inspiren en els grans, sinó que s’amaguen darrera d’ells.

I la conversa s’anava tensant fins l’esterilitat més absoluta, deixant darrera seu un pòsit de incomprensió que calia un dia sencer per reparar. I això era cada dia.

És ben merescuda la reputació de les dones franceses de saber-ho tot i voler tenir sempre la raó. Però tot i que la Martine pretenia basar-se en la lògica racional, quedava atrapada en una mena d’intransigència que no li deixava entendre el punt de vista del interlocutor. Quan perdia terreny feia servir amb solvència les armes a les que estava acostumada: anteposava l’efecte a la causa, inventava sil·logismes, es postulava com a víctima i no s’aturava davant la desqualificació personal. Creava tempestes en un got d’aigua i atacava amb una duresa extrema. Molts cops per autèntiques tonteries. Assegurava que ho feia per defensar la seva dignitat.

Cap creació artística és prou bona si no participen en ella el discurs racional i l’emoció. Quan ens vam començar a conèixer, ella estava meravellada perquè jo tenia les dues coses, referint-se a la lògica i el sentiment. Es sorprenia quan jo sortia dels camins de la raó, però també se n’adonava que jo tenia un raonament intel·lectual sòlid.

Algun cop va deixar de banda la seva obstinació en prioritzar l'anàlisi i va utilitzar elements de caire intuïtiu perquè veia que a mi em funcionaven.

Tot i que ens coneixíem de Cadaqués jo vivia a Peralada i la Martine a Rambouillet, prop de Paris. Des de que ens havíem enrotllat, jo havia anat cinc cops a Sant Rémy de Provence i ella havia vingut dos cops en tren fins a Vilafant.

–Arrisca't –li aconsellava–. Quan tens preparada la càmera, el moment ja ha passat. Podries fer dibuixos d'un minut, això et permetrà anticipar el moviment. Si vols et puc fer de model.

Tot d'una va caure la gota que va fer vessar el got. Vaig tenir una idea per un quadre. Unes teles de petit format, més ben dit, de format estrany, jeien arrencades a un racó del taller. Eren unes teles de mala textura, on ja m'hi havia estrellat feia uns anys i de cop vaig tenir la idea de pintar-hi un grup de cares de guardians de la Camarga i noies provençals. Havia fet uns apunts a Sant Rémy i provaria d'adaptar-los a aquell format allargat. M'hi vaig posar i un cop fets els dibuixos sobre les teles, nou en total, vaig deixar passar la nit. No veia clar el tema de l'escala. Les cares no podien ser molt més grans que una cara normal, de manera que per extensió simbòlica, l'espectador s'hi pogués més o menys identificar. Entranyes manies d'artista, ja que al final les cares van resultar el doble grans que una cara humana i funcionaven molt bé.

L'endemà em vaig decidir a aplicar el color. Al pintar les teles podia anar corregint el dibuix i així vaig fer-ho. En un tour de force considerable, lligant els colors de cada quadre amb els dels altres, ajustant les escales, corregint les composicions sobre la marxa, vaig arribar a fer una primera "taca" a tots els quadres. En un sol dia tenia més o menys plantejat el conjunt.

Un pintor, quan acaba un esforç d'aquesta índole, queda estorat i raonablement satisfet. Sap que queda molta feina per davant, però també sap que se'n sortirà i naturalment, no m'en vaig poder estar d'enviar un whatsapp a la Martine.

–He començat una sèrie amb nou cares dels apunts de Mouriés. Els vols veure?–

–Oui, Joan Chéri, mon Churri.

Els vaig col·locar al terra en fileres de tres, només per mostrar la idea de la presentació, vaig fer la foto amb el telèfon i la hi vaig enviar.

La resposta em va deixar completament devastat. Deia literalment:

–Bravo, amado mio. Els penses presentar junts? En aquest cas crec que els dos de la dreta no haurien d'anar en aquest lloc, sinó que els hauries de posar d'un altre manera..

I afegia com tenia per costum, coses com aquesta:

–Però que se jo, pobreta de mi, jo no sóc l'artista, jo tan sols se fer fotos.

“Quina gosadia”. Jo no li havia demanat cap opinió, tan sols volia compartir, mostrar-li el que havia fet mentre pensava en ella, recordant l'excursió a Saintes Maries de la Mer, la visita al Museu d'indianes a Tarascon, les camises souleiado que ella havia triat per regalar-me...

Doncs bé, ¿com s'atrevia ella, tot just després de la primera sessió, a suggerir una col·locació que es decideix al final? Era quelcom inaudit. Francament enfadat, no vaig respondre res per educació i vaig decidir no enviar mes fotos de cap quadre, al menys mentre durés el procés de creació. Un cop acabat aquest, ja era igual; un pintor amb experiència no és permeable a les critiques perquè ha tingut tota la vida per aprendre que el gust és un assumpte subjectiu.

Però el procés creatiu és tan fràgil, tan sensible, tan exposat al fracàs, que una intromissió com aquesta pot resultar destructiva. Aquesta era la gota d'aigua que va fer desbordar el got. Tampoc era la fi del món, vaig pensar.

Fins ara només havia obtingut comentaris del tipus: "aquest blau est preciós" mentre jo sabia que aquell ultramar gairebé pur era preciós, però ocupava una superfície exagerada. Sabia que canviaria un grapat de coses, inclús aquell blau i que calia esperar a trobar el color que el substituís. Això dependria d'una colla de canvis de matis, to i saturació, ja que un color funciona d'una manera o un altre segons els que tingui al costat.

I mentrestant, aquella espada de Dàmocles planejava al damunt, amb la subtil violència interposada de no canviar aquell blau que a ella li havia agradat tant.

I en un altre quadre la rèmora era un cavall, que ella opinava que tenia de ser blanc i jo també, però no m'atrevia a pintar-lo fins que els altres colors del quadre anessin prenent la forma definitiva.

El comentari més freqüent era:

–Molt bé, magnífic! Has canviat aquell verd, no? Carai, quants colors has canviat.

Semblava que per ella pintar era com programar els paràmetres d'una càmera de fotos i després disparar. O al menys això era el que semblava.

Ara, suggerint una presentació abans que els quadres estiguessin fets, la Martine havia anat massa lluny. A partir d'aquell dia vaig decidir no enviar-li més fotos de quadres, al menys mentre no estiguessin acabats. La por a la seva crítica començava a paralitzar-me.

Un dia va venir a veure'l el meu amic Josep, el fisioterapeuta, que volia anar més lluny en això d'arreglar cossos i amb el propòsit de curar també les ànimes, s'havia aficionat al xamanisme.

–Porta la flauta i farem quelcom al taller –li havia dit.

Va portar la flauta, i també el tambor.

–Pots tancar el finestral que dona al carrer? –em va demanar en Josep.

Vaig fer-ho mentre pensava: “Es clar, te por que si ens senten des del carrer ens prenguin per bojos”.

Doncs bé, la sessió va funcionar. Ara veurem com. El so de la flauta, l’eco del timbal o pot ser els càntics d’en Josep, o la suma de les tres coses van fer el petit miracle.

–En què cantes? En sànscrit? –vaig preguntar.

–No.

–És empordanès tancat, doncs?

--No, tampoc. Això no importa. Diguem que és el llenguatge de l'ànima. Per què la cosa funcioni, el que conta és creure-hi, –respongué en Josep mentre anava donant voltes, sacsejant els braços amunt i avall amb les seves mans enormes i cantant “ maia, maia, aaaah, auuu, aaaah”.

L’endemà vaig tornar als dos quadres grans que tenia encallats i tot es va anar posant al seu lloc. Què havia passat? Molt senzill. Al connectar amb l’inconscient, es va deslliurar una norma que jo mateix m’havia imposat i el quadre demanava més colors, una nova orgia de colors, perquè la línia acromàtica que envoltava les figures anul·lava la seva conflictivitat. Feia anys que m’havia imposat una reducció a set o vuit colors. Una auto imposició que ofería major eficàcia però que aquí resultava limitadora.

És ben cert que les coses importants no s’aprenen sinó que es descobreixen.

Agres discussions

La Martine tornava a estar amb mi a Peralada. Un cop vaig tenir clar que no farien mai junts el mateix projecte ni li mostraria cap quadre

que no estigues acabat, van arribar altres proves. Per tal que ella no s'avorrís, la vaig convidar a l'estudi i vam intentar emmarcar uns quants quadres, dur-los a Roses i penjar-los a la galeria. Quin desastre!

La conclusió va ser que per treballar, quan més lluny estiguéssim l'un de l'altre, millor. Al emmarcar-los, ella ja volia imposar la manera, al baixar-los per l'escala es creuaven i donaven cops, al penjar-los va trigar doble que en fer-ho sol. La possibilitat de parlar amb les visites, ja ni me la va plantejar. De tota manera, una venda compartida és una venda perduda. Gairebé sense excepció.

La discussió que va seguir al analitzar les raons per les quals no havia funcionat això de fer les coses junts, va ser la més agre que havien tingut fins ara i va permetre per fi descodificar les circumstàncies que havien causat la ruïna del meu pare. Me'l podia imaginar discutint amb aquella dona vint anys més jove.

A l'hospital de Vaugirard em va mostrar des del llit un paper on havia escrit amb grans caràcters: Elle me tue. Al tornar a Barcelona, vaig trobar un quadern de butxaca on es podia llegir en renglons torts coses com aquesta: "ella volia anar a tal lloc i jo a un altre" o aquesta:" i jo li vaig dir que "qui paga, mana".

"Pobre pare", vaig pensar mentre anava visualitzant la situació. Oferir a una francesa l'oportunitat de discutir per tenir la raó, quin disbarat! Ara tenia l'ocasió de refer en una mena de psicodrama el que havia passat feia vint anys i ho anava fent. Era fonamental per tal d'entendre el passat i evitar repetir-lo.

Una persona monolingüe sempre te avantatges en una relació. Es reserva el dret d'entendre o no, perquè no te la flexibilitat del multilingüe. Si no ho entén, no ho entén, encara que es digui igual en castellà, català, portuguès o italià. Canvia una lletra o la pronunciació i diu que no ho entén. I és que no ho entén. Costava poc imaginar al meu pare a l'hotel i el que devia patir mentre ella es mantenia inflexible i el trompo de sang anava avançant per les artèries en direcció al cervell.

L'amor i la mort són les dues coses que canvien la vida d'una persona. L'aparició de la Martine a la meua havia estat un regal del cel. No el podia espatllar per falta de tacte. En aquella història aprenia molt. Comprensió i tolerància sobre tot. I estimar i ser estimat per una dona amb una personalitat forta i sensible al mateix temps, era també una gran oportunitat per fer un viatge al fons de la consciència. El meu pare havia tingut realment molt mala sort i no havia valorat prou ni l'oponent ni el terreny de joc.

Una vida mai és breu si és intensa. Tots acabem morint, però quan l'artista mira el que ha pintat i ahir no existia, es pot sentir com un deu, perquè ha creat i crear es patrimoni de deus i els deus son immortals per definició. I aquest sentiment, que Plotí explica quan afirma que l'ànima, al rebre la llum i transformar-se ella mateixa en llum, participa per un instant de la unió eterna de d'Intel·ligència amb l'u. Aquesta experiència suprema de l'acte creatiu, que tan sols els que la viuen la poden entendre, la he sentida sovint. Aquesta experiència és el que fa que valgui la pena recórrer un camí tan ple d'espines com és el de dedicar la vida a l'art.

La Martine volia ser artista i en tot volia ser la millor. Una transformació subtil s'anava operant en ella. Estava recurrent sense adonar-se compte un camí que passa per ser humil, deixar-se sorprendre, creure en la casualitat, assumir el risc, apel·lar a l'inconscient, i un llarg etcètera. I sobre tot recordar que l'obra desitjada per l'artista és una amant indiferent i inassequible, de la qual només podem esperar vanes recompenses i interminables afanys.

Poc a poc, els seus whatsapps anaven canviant de registre. Van començar a aparèixer-hi frases com aquesta: "La decisió s'ha imposat per ella mateixa. Per què? Això és un misteri". Fins i tot cites de Spinoza: "les nostres decisions, les nostres eleccions, tot allò que creiem és l'exercici de la nostra llibertat, no son sinó les conseqüències de les causes que actuen dintre nostre".

Sense compartir projectes, sense treballar junts i sense ficar-se l'un en el treball de l'altre, aquella historia que ella definia com entranya,

sorprenent i insòlita anava transformant les nostres consciències. Una història que havia començat tot just feia quatre mesos i que no parava de mostrar-se enriquidora. Qualsevol situació conflictiva acabava en un acord.

–Quatre mesos que ja tenen el valor de quatre anys, li vaig dir un dia al matí.

–Quatre anys en tan sols quatre mesos? –preguntà ella, aparentant incredulitat.

–Al menys per a mi, perquè no es pot mesurar el temps en unitats d'espai. La intensitat és la que dona la mesura del temps

Tot seguit vaig enviar-li una foto que l'hi havia fet al matí, mentre dormia. La resposta va ser ràpida. Com sempre.

–Aquesta no me l'havies ensenyat.

–No, la he trobat al classificar els arxius –mentí.

–M'ha calgut esperar tants anys per autoritzar algú a immortalitzar-me nua com un cuc!

–Dona, tampoc tan nua.

–És maca la foto. Las mans una mica com botifarràs... però és una bona instantània. Sobre tot una bella llum i bon ull de fotògraf. Veig que tinc que desconfiar fins i tot mentre dormo.

–Crec que també t'he enviat un primer pla de la mà en un altre arxiu. Mira la resposta al meu segon e-mail.

–Si, acabo de veure quatre botifarràs. Perdó, cinc.

– Els ulls i les mans són les parts més espirituals del cos humà.

–Jo tinc l'aspecte d'una botifarrà ? Digues la veritat.

–La mà simbolitza els ulls i la cara que no poden estar presents en un cos pres d’esquena.

–Sigues més clar, mon Chéri

–Simbolitza una part espiritual de l’home. Pensa en un pantocràtor, on els ulls i les mans son exageradament grans perquè volen esser importants. Mira els retrats de Velázquez, sempre hi ha al menys una mà.

–Las meves mans a la foto no son importants, sinó que estan inflades com unes salsichàs.

–T’explico amb molt de gust. Tindràs que tenir paciència, saps que escric sense corrector Al moment de despertar-se i en aquesta posició, no poden estar d’altra manera que inflades.

–Aleshores tinc que canviar de posició o posar-me guants.

–Al fer la captura vaig veure que el contrast entre l’absoluta bellesa d’una esquena relaxada pel repòs de la nit i la posició forçada de l’avantbraç amb la mà girada cap a l’espectador, oferien un joc visual interessant. Si no t’agrada, ho sento. No pretenc agradar a tothom.

Després d’una curta estona, la resposta no es va fer esperar.

–M’agrada aquesta foto, és bella, i això de la mà és un bon detall. No l’esborris pas!

–En un altre moment t’enviaré la resta de la sèrie i veuràs perquè he escollit aquesta foto; per la seva humanitat.

–Ah no, si son lletges, esborra-me-les!!! Sis plau. I a partir d’ara dormiré amb un abric posat.

–Totes son maques.

–Per què no me les has ensenyades?

–Pots dormir amb un pijama de poliester si vols, et faré fotos igual. Tu ensenyas les fotos robades als teus “models”? Oi què no?

–Tinc por de trobar-me amb moltes altres sorpreses. Veurem.

–Amb un pijama posat es poden fer bones fotos. I per fotografiar una persona dormint, ha de dormir. Què vols?

–Aleshores, dormiré dins una caixa.

–O en habitacions separades i la teva tancada amb pany i clau.

–Això no serà possible. Jo tinc que poder-te tocar.

–O be que tu acceptis que de mi no pot arribar-te res d’altre que bellesa. Excepte quan fas la pallassa; aleshores jo documento el circ.

–Tinc confiança en tu ... en tota circumstància. I quan jo dic “Esborra-me-les!”, les llences.

–D’això ja en parlarem.

–Parlem-ne ara. Però, et puc fer confiança?

–Jo prefereixo l’autocensura a la censura. La teva preocupació és estètica. Mira; jo tinc que estimar totes i cada una de les teves arrugues, expressions i imperfeccions per estimar-te encara més. I per fer-ho les tinc que conèixer. Esborro aquelles en les que la llum o el gest no t’afavoreixen, però en quant a aquelles on tu no estàs “convencionalment bella”, encara m’hi resisteixo. Més endavant ja podré esborrar-les. Vull estimar-te amb una devoció total. Le voilà.

–És gegantesc això que em dius. Jo m’inclino.

I al rebre les altres fotos, va dir:

–Gràcies, sense les salsitxàs, millor. T’adoro.

Qüestió de fonaments

Passaven les setmanes del mes d’agost i jo, sol un altre cop a Peralada, havia deixat de pintar. Tenia una galeria a Roses on em feia visible, tantejava la reacció dels visitants amb les noves propostes i contactava nous clients que s’afegien als que ja el coneixien i que tard o d’hora repetien.

Així que, cada dia, al voltant de les cinc de la tarda, conduïa els vint kilòmetres que separaven ambdues poblacions, obria la galeria, posava música, vigilava el ram de lliris que alegrava la taula del despatx i obria l’ordinador per entregar-me a un altra de les meves passions, la d’escriure. Si entraven visites, les atenia, si venien amics a veure’m estava per ells i si no, escrivia. Així que aquesta rutina no em suposava gaire esforç. La comunicació i un cert reconeixement son el combustible que un artista necessita per continuar fent quelcom que no serveix per a res, i que per aquesta raó és important, dins d’una societat que anteposa aconseguir resultats a qualsevol altre consideració. La banda sonora de Farinelli tensava l’ambient i sotmetia les visites a un respecte necessari per apropar-se als quadres.

–Diuen que els artistes som vanitosos li vaig dir un dia. Això és fàcil d’entendre si considerem que l’art no serveix per res. Aquesta és la seva grandesa.

–No pas més vanitosos que la resta. Tothom es deleix per ser reconegut. Vosaltres els artistes al menys teniu quelcom de que us podeu sentir orgullosos.

Jo sempre he fet honor a la creença que la gent ha de parlar amb l’autor dels quadres. Aquesta comunicació és vital. L’economia tornava a passar un mal moment i la gent, preocupada per la llarga recessió , no tenia confiança en el seu futur i en conseqüència no estimava ja el seu passat, ni tenia massa interès per la seva cultura.

Un dia el va contactar un director de cine de Barcelona i em va proposar un documental. Quan la Martine ho va saber, la reacció va ser la previsible.

–I per què servirà? –va preguntar.

–En primer lloc pel gust de fer-ho, després el presentarem a concursos i s'intentarà vendre'l a les televisions, començant per les grans i acabant per les locals.

Des del començament, havia vist la manera que ella tenia de enfrontar-se a qualsevol tema. Mentre visitava una exposició d'escultura antiga al Museu de Cluny, a Paris, m'anava enviant fotos de cada peça. La conversa havia girat sobre la figura de Santa Caterina, que per a mil resultava evident que era una substitució de Hepatia, la filosofa assassinada pels cristians amb la que compartia tots els atributs.

El mateix dia vaig rebre per e-mail un seguit de captures de pantalla amb tot el que ella havia trobat sobre el tema. Sembla que a aquesta dona li agrada saber on posa els peus. Però, quin sentit te tot aquest interès? –vaig pensar–. Vol estar preparada per una futura conversa? O vol saber més que jo mateix. De veritat que no ho entenia. De fet, ella no podia creure res si no quedava convençuda a partir d'una demostració incontestable i millor si estigués escrita als llibres. Més tard i amb motiu de discussions ella buscava al diccionari paraules en litigi per tenir sempre la raó. Les connexions intuïtives li eren alienes, no volia entrar-hi. Mai va creure allò sobre la substitució de la pagana Hepatia per la cristiana Caterina. Tan sols després de llegir un llibre que va encarregar al Quebec i va trigar dos mesos a arribar a Rambouillet, va començar a pensar que potser jo tenia raó.

Aquell dia que li vaig demanar de posar junts uns marcs als quadres, experiència que va resultar un autèntic malson, ella m'havia etzibat, amb el dit aixecat apuntant-me entre els ulls com de costum:

–Està clar que tu no pots treballar amb ningú.

–El que no estic acostumat és treballar sota les ordres de ningú. Sóc bo per treballar en equip, per engrescar-lo i motivar-lo, i estic acostumat a manar.

Quedava clar que seria difícil fer res junts. Així que s'ímposava una total separació entre l'esfera privada i la professional.

En una ocasió vaig fer un text i el vaig traduir al francès, li vaig ensenyar per que li fes un repàs i ella va canviar-ho tot. Ni per whatsapp ni per telèfon va haver-hi manera de que ella baixés del burro. Jo, que parlo fluidament el català, el castellà, el francès i l'anglès i tinc nocions d'alemany, italià i portuguès, soc més flexible i, acostumat a les traduccions, se que quan sorgeix un problema d'interpretació, és perquè l'original no està clar.

–No em diràs com tinc que fer servir la llengua francesa! Has tingut molta sort de trobar una dona com jo!

Calia arribar al fons de la frase que originava el malentès i així vaig fer-ho, desencallant l'entrebanc. Vaig canviar tot el text perquè ella ho tingués més fàcil, al temps que em vaig jurar que mai més li donaria un text a repassar.

A Saint Rémy, el dia que vaig sortir sol, vaig fer els contactes amb museus i galeries que no havia pogut fer amb ella. La sola possibilitat de dependre de la seva ajuda ja em feia venir rodaments de cap.

A la vista d'aquestes experiències, ja havia decidit mantenir-la al marge de les meves activitats professionals. Sempre és millor recórrer a amics o pagar per que et fessin coses, com ara una traducció, muntar un vídeo, maquetar un catàleg, emmarcar l'obra o transportar-la, que demanar ajuda a la parella. El problema és que, a diferencia d'altres professions, el lliandar entre privat i públic no queda clar a la de pintor. Seria molt difícil aconseguir la separació.

Els dies passaven i aviat arribaria el trenta-un d'agost, data en que la Martine venia per tercer cop a Peralada. Una setmana més tard, la seva amiga Tatú feia una exposició a Cadaqués. La Martine li havia fet

les fotos del catàleg i era natural que volgués anar-hi. També estaven citats a assistir al sopar d'íntims que de vegades segueix a aquell dia de glòria. Jo no en tenia cap ganes i vaig explicar-li les raons per les que evitava a la seva amiga.

La Martine m'escoltava en silenci amb la màscara d'aparent indiferència que la caracteritzava. Tancada com una ostra, com deia ella mateixa. Una màscara de rigidesa que feia autèntica basarda. Després de valorar les raons esgrimides pel seu chéri, va manifestar que no anirien a la inauguració ni al sopar.

Però jo no volia males cares i ben mirat, la perspectiva de ser testimoni del que la Tatú era capaç de fer per alimentar el seu ego em produïa una morbosa curiositat. Vaig pensar aprofitar el dia per fer un parell de gestions i tornar a Peralada després del sopar. El mateix dia, a la mateixa hora, hi havia una exposició de retrats d'artistes que havien exposat al Museu de la Mediterrània de Torroella. Jo hi estava representat. L'autor n'era el comissari, un amic meu i tot i així vaig decidir acompanyar-la a Cadaqués. Vaig trucar al meu amic.

—Ho sento Eugeni, no podré venir a la inauguració, tinc un compromís a Cadaquès que no puc saltar-me'l

Havia quedat per dinar a Cadaqués amb la meva amiga Danielle, antropòloga, per parlar d'una presentació en francès que li havia demanat per facilitar-me l'entrada a un museu de Saint Rémy. La conversa sobre el tema era inevitable. Tot això m'anava paralitzant. La por a equivocar-me, a fer malament les coses, a ser recriminat, anava soscavant la confiança en mi mateix.

L'experiència de Cadaqués va provocar un altre dels violents altercats a que ja m'anava acostumat. Aquest cop el greuge era un defecte terrible que la Martine no podia passar per alt de cap de les maneres. Resulta que, al seu parer, jo era un seductor, no pas tan sols amb les dones, sinó amb tot el món, avis i gossos inclosos. El dinar va ser tens i el sopar un desastre. Vaig sentir pena per la Tatú. Tant d'esforç per un resultat tan pobre.

Tant jo com la Martine érem del signe Àries i algú havia de cedir. Moltes dones acostumen a buscar un company fort, en qui poder recolzar-se. En alguns casos, la dona repeteix pautes de conducta maternes de tipus dominant i és quan hi ha problemes, fins que un dia es dona compte que no es pot tenir de genolls a un home d'aquestes característiques. O no se'n dona compte mai...

–Jo no suportaria un home que estigués als meus peus –declarava.

Doncs, si no ho suportaria, perquè provava de posar-me hi amb tanta assiduitat? Perquè tanta violència per un peix a la planxa que estava una mica cru? Per una ruta més llarga del previst? Al final, cada sortida, per petita que fos, tenia que ser consensuada i qualsevol canvi o improvisació, radicalment avortat. Un dia, a Saint Rémy ens vam perdre perquè vaig fer-li cas. És quan li vaig explicar per primer cop el conte del cavaller, la princesa i el dragó:

–Un dragó tenia aterrida una ciutat. Va arribar un cavaller, el va vèncer sense masses problemes i es va casar amb la princesa, senyora del lloc. Mesos després, va arribar un altre dragó i la princesa, que ja li tenia la mida presa al seu marit, li va dir com, al seu parer, havia d'enfrontar-se amb el nou dragó. Per no contradir-la, ell va fer-li cas, el va acabar matant i va tornar viu, però ferit i cremat.

I apareix un tercer dragó –seguia explicant jo–. La princesa, que era una d'aquelles que lluiten per “defensar la seva dignitat” i ja li havia agafat gust a decidir sobre els altres, li va indicar el que tenia que fer per matar-lo, sempre al seu parer, perquè “el matadragons era ell i ella tan sols una simple princesa”. L'home, per no contrariar-la, va tornar a obeir, però aquest cop va salvar la vida de miracle.

La Martine m'escoltava amb un silenci d'aquells que no se sap ben bé si demostren que no t'entenen o que no et volen entendre. Vaig acabar la meva història.

–El cavaller, un matí sense dir res, va agafar els patracols i se'n va anar. Va trobar un altre castell i un altre princesa que estava encantada de la seva manera de matar dragons i van viure molt feliços.

Aquest conte va sortir en més d'una ocasió. Per exemple el dia que vam anar a Besalú i al arribar a Banyoles, la Martine em va fer prendre una sortida que jo sabia que no era correcta, però "per no contrariar-la"... Una hora buscant l'estany a contracorrent i al arribar a Besalú, la mateixa història. Agres recriminacions al tornar a casa.

Entenia que a ella li costés sortir de la zona de confort aparent que la casa li oferia, però quedava petrificat cada cop que ella em preguntava "Saps realment on vas?" o quan li preguntava quelcom i obtenia la resposta comminatòria amb el dit aixecat de "deixem dos minuts, tan sols dos minuts abans de respondre". Tanta crítica havia anat laminant la meva autoestima com a persona i com a pintor. Tan difícil era, un cop s'ha aparcat el cotxe, estar-se de indicar un altre lloc, on "hagués estat millor aparcat" ?

Tot s'anava posant al seu lloc. Ara entenia perquè no tornava a pintar. La por a la crítica o al silenci, que és el mateix, em tenia paralitzat. I la por de sotmetre'm al judici d'una persona que no admetia cap punt de vista que no fos el seu, em tenia lligat de peus i mans. Ella es reconeixia exigent, mentre jo ja la començava a veure més bé com a tirànica. Al principi m'havia fet gràcia, ara ja no ho veia tan clar.

Sis mesos després del inici d'aquella història, quan la Martine ja havia tornat a Rambouillet i estava previst que jo anés a veure-la, una tonteria va provocar un altre d'aquelles violentes reaccions. Dues hores per Skype no van fer que pogués ni un mil·límetre els seu punt de vista. Ella tancava la porta. La violència tornava a ser tan forta que jo, matxucat, vaig optar per acceptar el desenllaç amb una veu interior que em deia que era el millor que podia passar, perquè jo volia seguir pintant.

Dels sis mesos, n'havien estat junt la meitat- Noranta dies amb una dona que donava molt a canvi d'un preu que jo estava disposat a pagar. Fins que vaig entendre que ja no tornaria a pintar. Sens dubte ella també havia fet un esforç, però va acabar trencant la relació.

Es podia pensar que era per gelosia, o degut a la distància, per por a

no controlar la situació. De fet, el motiu al·legat era que havia perdut la confiança i que quan aquesta es perd no hi ha marxa endarrere. Però el to i les formes de l'esbrincada van ser les mateixes que per un peix una mica cru.

Les recriminacions anaven pujant de to. Això va durar dies i cada cop era pitjor. Res podia apaivagar aquella tempesta. Res era negociable. Segons ella era qüestió de moral, d'ètica, "un fonament" Cada intent de frenar l'escalada era una "excusa salvadora". Salvadora, de què?, i al final vaig deixar de contestar els whatsapps.

Pocs dies després, tornava a pintar.

L'ogre i el colibrí

JC Roca Sans

Agost 2016

